ΕΤΟΣ Β'. ΑΡΙΘ 61.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ.

ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ.
ΕΤΗΣΙΑ.

Διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν Δρ. 12.
Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν » 15.

Συντάσσεται ὑπὸ Δ. Πανταζῆ καὶ ἐκδίδεται εὐθύνῃ αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ ἰδίου ἐνεργεῖται πᾶσα δοσοληψία αὐτὴν ἀφορῶσα.

Τιμὴ καταχωρήσεως ἀγγελιῶν λεπτ. 15 ὁ στίχος.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

Παρὰ τοῖς Κ. Κ. Διδασκάλοις καὶ τοῖς ἐπιστάταις τῶν Ταχυδρομείων ἐν τῇ ἡμεδαπῇ.

Ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ παρὰ τοῖς Κ. Κ. Ἑλληνικ. Προξένοις καὶ τοῖς ἰδιαιτέροις ἐπιτρόποις τοῦ ἐκδότου.

Ἐκδίδεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος

Οὐχ οἱ πολλὰ, ἀλλ' οἱ χρήσιμα ἀναγινώσκοντές εἰσι σπουδαῖοι.
ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ.

Ἀθήνησι, τῇ 1 Ἰανουαρίου 1854.

Ἑλληνικὸν χρονολόγιον.

Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τὸ ἔτος διῃρεῖτο παρ' Ἕλλησιν εἰς δύο μόνον ὥρας, χειμῶνα καὶ θέρος· εἰς ταύτας δὲ τὰς δύο λίαν εὐδιακρίτους περιόδους προσετέθησαν μετὰ ταῦτα αἱ περίοδοι τῶν τροπῶν, τουτέστι τὸ ἔαρ καὶ ἡ ὀπώρα, ὑποδιαιρούμεναι κατὰ τὰ τελούμενα ἐν αὐτοῖς διάφορα γεωργικὰ ἔργα. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ὧραι τοῦ ἔτους ἦσαν σπουδαῖαι μάλιστα παρὰ τοῖς γεωργοῖς, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖος ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἐνάρξεως καὶ τελευτῆς αὐτῶν διὰ τῆς ἀνατολῆς ἢ τῆς δύσεως ἀστέρων τινῶν. Ὁ Ἡσίοδος (ἔργ. καὶ ἡμ. 381) διορίζει τὸν χρόνον τῆς ἀνατολῆς τῶν πλειάδων ὡς καιρὸν ἀμητοῦ, καὶ τὸν τῆς δύσεως αὐτῶν ὡς καιρὸν ἀρότου

Πληϊάδεων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων
ἄρχεσθ' ἀμήτου· ἀρότοιο δὲ δυσομενάων.

Ὁρίζει δὲ ὡς ὥραν τρυγητοῦ τὴν ἐωθινὴν τοῦ ἀρκτούρου ἀνατολὴν (608). Καὶ ἄλλα δὲ τῆς φύσεως φαινόμενα, οἷον ἡ ἔλευσις πτηνῶν ἀποδημητικῶν, ἡ βλάστησις φυτῶν τινων ὑπεδείκνυον τὸν χρόνον ἄλλων γεωργικῶν ἔργων. Εἰ καὶ ταῦτα δὲ παρετηροῦντο ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ τῶν ἁπλῶν ἀγροβίων, οὐδέποτε ὅμως ἔσχον ἐπιστημονικὴν σημασίαν ἐπὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ ἐνιαυτοῦ (1). Βάσις δὲ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ χρονολογίου ἦν ἡ Σελήνη, διὰ τὸ εὐδιάκριτον τῶν φάσεων αὐτῆς· καὶ δι' αὐτῆς ὡρίζοντο πᾶσαι αἱ θρησκευτικαὶ ἑορταί. Ὁ Ἑλληνικὸς ἐνιαυτὸς ἦν σεληνιακὸς ἐκ δώδεκα ἀποτελούμενος μηνῶν. Ἐπειδὴ δὲ παρετηροῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων συγχρόνως καὶ αἱ τοῦ ἡλίου περίοδοι, παρεῖχον αὐτοῖς πολλὴν αὗται δυσκολίαν καὶ ἦν ἀδύνατος ἐκ τούτου ἡ ἐπὶ ἀσφαλῶν βάσεων θεμελίωσις τῆς αὐτῶν χρονολογίας. Ἐπιστεύετο τὸ πάλαι ὅτι δώδεκα περίοδοι τῆς Σελήνης ἐγίνοντο ἐντὸς μιᾶς τοῦ ἡλίου. Ὁ ὑπολογισμὸς δὲ οὗτος ἦν ἐπιεικῶς ὀρθὸς καὶ ὁ λαὸς εὐχαριστεῖτο εἰς αὐτόν. Ἐνομίζετο ὅτι ἡ Σελήνη περιεστρέφετο ἅπαξ περὶ τὸν ἴδιον ἄξονα καὶ τὴν Γῆν εἰς ἡμέρας τριάκοντα περίπου, καὶ τὴν περίοδον ταύτην ὠνόμαζον μῆνα. Πλὴν ἀπὸ τῶν τοῦ Σόλωνος ἤδη χρόνων ἐγινώσκετο καλῶς ὅτι ὁ Σεληνιακὸς μὴν περιελάμβανεν εἰκοσιεννέα καὶ ἡμίσειαν ἡμέρας μόνον καὶ οὐχὶ τριάκοντα. Τῆς δὲ πλάνης αὐτῶν ταύτης ἐγκαίρως παρατηρηθείσης ἐγένοντο ἀπόπειραι πρὸς διόρθωσιν αὐτῆς· καὶ πρῶτον συνέστησαν κυρίως τὴν ὀνομασθεῖσαν τριετηρίδα, τουτέστι κύκλον ἐκ δύο ἐτῶν, εἴκοσι καὶ πέντε περιέχοντα μῆνας, τοῦ ἑνὸς μὲν τῶν ἐτῶν ἐκ δώδεκα συγκροτουμένου μηνῶν, τοῦ ἑτέρου δὲ ἐκ δεκατριῶν. Καὶ οἱ μῆνες, ἐπὶ Ἡσιόδου ἐκ τριάκοντα λογιζόμενοι ἡμερῶν (ἔργ. καὶ ἡμ. 770), μετεποιήθησαν μετὰ ταῦτα κατὰ διαδοχὴν ἔχοντες ὁ μὲν 29, ὁ δὲ 30, καὶ οἱ μὲν ὠνομάσθησαν κοῖλοι, οἱ δὲ πλήρεις. Κατὰ τὴν διάταξιν δὲ ταύτην τὸ μὲν τῶν δύο τοῦ κύκλου ἐτῶν περιελάμβανεν ἡμέρας 354, τὸ δὲ 384, καὶ ἀμφότερα ὁμοῦ 7 1)2 ἡμέρας πλέον δύο τροπικῶν, εἴτ οὖν ἡλιακῶν ἐτῶν. Ἀγνοεῖται δὲ πότε ἐγένετο ἡ διάταξις αὕτη· ὅτι δὲ ἦν εἰσηγμένη ἤδη πρὸ τοῦ Ἡροδότου γίνεται δῆλον ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἱστορικοῦ μνείαν αὐτῆς ποιουμένου (Α. 32). Ἐπειδὴ δὲ αἱ περιττεύουσαι 7 1)2 ἡμέραι ἐν διαστήματι τετραετεῖ ἀπετέλουν τριακονθήμερον μῆνα, παρενείρετο ὁ τοιοῦτος κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος, καὶ ὁ οὕτω συγκροτούμενος τετραετὴς κύκλος ὠνομάζετο πενταετηρίς. Οὐσιωδεστέρα δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἦν ἡ ἐννεατηρίς, ὡς πρακτικῶς αὕτη ἐφαρμοζομένη ὑπ' αὐτῶν εἰς τὰ συνήθη ἔργα τοῦ βίου αὐτῶν. Ὁ ὑπολογισμὸς δὲ εἶχεν οὕτω· ἐπειδὴ ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς λογίζεται περιέχων 365 1)4 ἡμέρας, 8 τοιοῦτοι περιελάμβανον 2922 ἡμέρας, ὀκτὼ δὲ σεληνιακοὶ 2832 ἡμέρας, δηλαδὴ 90 ἡμέρας ἧττον τῶν 8 ἡλιακῶν ἐνιαυτῶν. Αἱ 90 αὗται ἡμέραι ἀπετέλουν μῆνας τρεῖς καὶ παρενετίθεντο ὡς ἐμβόλιμοι οὗτοι εἰς τρεῖς διαφόρους τῆς ἐννεατηρίδος ἐνιαυτούς, δηλ. τὸν τρίτον, τὸν πέμπτον καὶ τὸν ὄγδοον. Ὁ Μακρόβιος (Σωτ. Α. 13) καὶ ὁ Σωλῆνος (πολ. Γ.) λέγουσιν ὅτι οἱ τρεῖς ἐμβόλιμοι μῆνες προσετίθεντο εἰς τὸ τελευταῖον τῆς ἐννεατηρίδος ἔτος, κατὰ ταῦτα περιέχον 444 ἡμέρας, ὅπερ ἀπίθανον. Ἡ τῶν ὀκτὼ οὕθις ἐτῶν περίοδος περιελάμβανεν ἐννενήκοντα καὶ ἑννέα τῆς σελήνης περιόδους, αἵτινες σὺν τῇ προσθήκῃ τῶν τριῶν ἐμβολίμων μηνῶν, ποιοῦσιν ἡμέρας 2923 1)3, ὥστε ἀνὰ πᾶν ὀκταετὲς διάστημα ἐπερίττευε 1 1)2 ἡμέρα, εἰς 100 δ' ἔτη εἷς ἐκ τούτων μήν. Ὅθεν καὶ ἡ ἐννεατηρὶς οὐκ ἦν ὀρθή. Πότε δὲ καὶ αὕτη εἰσήχθη ἄγνωστόν ἐστιν ἐπίσης. Ἕνεκα δὲ τοῦ μὴ ἀκριβοῦς αὐτῆς ἐπηνέχθησαν πολλαὶ βελτιώσεις καὶ ἐγένοντο ἀπόπειραι ἵνα ἐπὶ τὸ βασιμώτερον διαταχθῇ τὸ Ἑλληνικὸν χρονολόγιον· ἡ ἐπισημοτέρα δὲ τούτων ἦν ἡ τοῦ Μέτωνος, ὃν «Ἑλλὰς καὶ Κολωνὸς οἶδεν». Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν δοκιμῶν τούτων δεικνύει ὅτι οὐδεμία αὐτῶν ποτὲ ἐκυρώθη διὰ νόμου, ἢ ἄλλως καθιερώθη παρὰ ταῖς Ἑλληνικαῖς πολιτείαις. Ταῦτα δὲ πάντα καθιεῶσι δύσκολον, ἢ μᾶλλον ἀδύνατον σχεδὸν, τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν καὶ τὴν κατάταξιν πάσης ἐποχῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας ἐν τῷ παρ' ἡμῖν νῦν ἐν χρήσει χρονολογίῳ.

Οἱ Ἕλληνες φαίνεται ὅτι ἐπὶ Ὁμήρου ἤδη ἐγίνωσκον καλῶς τὴν εἰς τοὺς δώδεκα ἄνω εἰρημένους σεληνιακοὺς μῆνας διαίρεσιν τοῦ ἔτους, Μνεία ὅμως ἐμβολίμου μηνὸς ἢ ἡμέρας οὐδόλως γίνεται. Παρεκτὸς δὲ τῆς εἰς ἡμέρας διαιρέσεως τοῦ μηνὸς, ἐμερίζετο οὗτος καὶ εἰς περιόδους κατὰ τὴν αὔξησιν καὶ τὴν φθίσιν τῆς Σελήνης. Καὶ ἡ μὲν πρώτη πάσης νέας Σελήνης ἡμέρα ἐλέγετο νουμηνία, ὁ ἀπὸ ταύτης μέχρι πανσελήνου χρόνος ἐλέγετο «μηνὸς ἱσταμένου» ὁ δὲ μετὰ ταύτην μέχρι τέλους «μηνὸς φθίνοντος» (Ὁμ. Ὀδ. Κ. 14, Μ. 325. Ξ. 162. Υ. 156. Φ. 258. Ἡσ. ἔργ. καὶ ἡμ. 770). Ἡ τριακοστὴ ἑκάστου μηνὸς ἡμέρα, τουτέστιν ἡ τῆς συνόδου, ὠνομάζετο τριακὰς, ἤ, κατὰ διάταξίν τινα τοῦ Σόλωνος, ἕνη καὶ νέα (Πλουτ. Σολ. 25), διότι μέρος μὲν τῆς ἡμέρας ταύτης ἀνῆκεν εἰς τὸν φθίνοντα καὶ μέρος εἰς τὸν ἀρχόμενον μῆνα. Ἡ μέση δὲ τοῦ μηνὸς ἡμέρα, δηλ. ἡ τῆς πανσελήνου λέγεται ἐνίοτε διχόμηνις (Πίνδ. ὀλ. Δ. 34).

Καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους καὶ τὰ τῶν μηνῶν ὀνόματα διέφερον παρὰ ταῖς διαφόροις Ἑλληνίσι πόλεσιν. Εἴς τινας μάλιστα χώρας οὐδ' ὑπῆρχον ὅλως μηνῶν ὀνόματα, διακρινομένων αὐτῶν ἀριθμητικῶς, οἷον πρῶτος μὴν, δεύτερος κ. τ. λ. Ὅθεν πρὸς εὐχερεστέραν κατάληψιν τοῦ Ἑλληνικοῦ χρονολογίου ἐκθέτομεν ἑξῆς κατ' ἰδίαν τὴν παρ' ἑκάστῃ συνήθη μέθοδον.

Τὸ ἀττικὸν ἔτος ἤρχετο ἀπὸ τῆς θερινῆς τροπῆς. Ἕκαστος δὲ μὴν διῃρεῖτο εἰς τρεῖς δεκάδας; α. ἀπὸ 1—10 β' ἀπὸ 10—20· γ' ἀπὸ 20—29 ἢ 30. Ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς, ἢ ἡ μετὰ τὴν σύνοδον ἡμέρα, ἦν ἡ νουμηνία· ἐπειδὴ δὲ ἡ πρώτη δεκὰς διεκρίνετο διὰ τῆς φράσεως ἱσταμένου μηνὸς, αἱ ἡμέραι αὐτῆς ἐμετροῦντο οὕτω· δευτέρα μηνὸς ἱσταμένου τρίτη μηνὸς ἱσταμένου, κ. τ. λ.—Αἱ ἡμέραι τῆς δευτέρας δεκάδος διεκρίνοντο διὰ τοῦ *ἐπὶ δέκα ἢ μεσούντος*· οἷον πρώτη μεσούντος ἢ ἐπὶ δέκα κλ. ἡ εἰκοστὴ ἐλέγετο εἰκὰς, αἱ δὲ μετὰ ταύτην ἡμέραι μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς ἐμετρῶντο διττῶς, ἤτοι πρώτη, δευτέρα, τρίτη ἐπὶ εἰκάδι ἢ ὀπισθοβατικῶς (ὅπερ ἦν συνηθέστερον) ἀρχομένης τῆς ἀριθμήσεως

(1) Περὶ τούτου θέλομεν διαλάβει κατ' ἔκτασιν ἐν τῇ περὶ ἀστρονομίας τῶν ἀρχαίων διατριβῇ.

ἢ 21 ἐλέγετο ἐνάτη φθίνοντος, παυομένου, λήγοντος, ἀπιόντος, καὶ οὕτω καθεξῆς, διαφέρουσαι πάντως κατὰ τοὺς πλήρεις καὶ κοίλους μῆνας. Παρατηρητέον δὲ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐν γένει ἠρίθμουν 29 ἡμέρας τοὺς κοίλους μῆνας, τὸν Βοηδρομιῶνα δὲ 30, παρελείποντες τὴν δευτέραν, διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐγένετο ἡ διένεξις τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος περὶ κυριότητος τῆς πόλεως (Πλουτ. Συμπο. Προβ.Θ. 6).

Ὁ ἑξῆς πίναξ δείκνυσι τὴν διάδοχὴν τῶν Ἀττικῶν μηνῶν, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ἑκάστου, καὶ τοὺς πρὸς αὐτοὺς ἀντιστοιχοῦντας τοῦ καθ' ἡμᾶς χρονολογίου μῆνας.

1	Ἑκατομβαιὼν περιεῖχεν ἡμέρας		30	ἐν μέρει τῷ παρ' ἡμῖν,		Ἰουλίῳ
2	Μεταγειτνιὼν	»	» 29		»	Αὐγούστῳ
3	Βοηδρομιὼν	»	» 30		»	Σεπτεμβ.
4	Πανεψιὼν	»	» 29		»	Ὀκτωβρ.
5	Μαιμακτηριὼν	»	» 30		»	Νοεμβρίῳ
6	Ποσειδεὼν	»	» 29		»	Δεκεμβρίῳ
7	Γαμηλιὼν	»	» 30		»	Ἰανουαρίῳ
8	Ἀνθεστηριὼν	»	» 29		»	Φεβρουαρ.
9	Ἐλαφηβολιὼν	»	» 30		»	Μαρτίῳ
10	Μουνυχιὼν	»	» 29		»	Ἀπριλίῳ
11	Θαργηλιὼν	»	» 30		»	Μαΐῳ
12	Σκιροφοριὼν	»	» 29		»	Ἰουνίῳ

Ὅτε προεδέχθησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὸ Ἰουλιανὸν χρονολόγιον (ἴσως κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀδριανοῦ) φαίνεται ὅτι τὸ Σελληνιακὸν ἔτος μετεβλήθη εἰς ἡλιακόν, εἰκάζεται δ' ἔτι ὅτι καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους μετετέθη ἀπὸ τῶν θερινῶν τροπῶν εἰς τὴν μετοπωρινὴν ἰσημερίαν.

Οἱ μῆνες τοῦ ἀπὸ τῆς μετοπωρινῆς ἰσημερίας, ὡς εἰκάζεται, ἀρχομένου ἔτους τῶν Λακεδαιμονίων ἦσαν οἱ ἑξῆς, κατὰ τὸν Ἐρμάνιον. 1 Ἡράσιος, 2 Ἀπελλαῖος, 3 Διόσθυος, 4 (ἄγνωστος), 5 Ἐλευσίνιος, 6 Γεράστιος, 7 Ἀρτεμίσιος, 8 Δελφίνιος, 9 Φλιάσιος, 10 Ἑκατομβεὺς, 11 Καρνεῖος, 12 Πάναμος. Ὁ Ἡράσιος ἀντιστοιχεῖ σχεδὸν πρὸς τὸν παρ' ἡμῖν Σεπτέμβριον καὶ τοῦ Ὀκτωβρίου μέρος. κ. λ.

Τοῦ Βοιωτικοῦ ἔτους, ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου ἀρχομένου, εἰσὶν ἡμῖν γνωστοὶ οἱ ἑξῆς μῆνες. Βουκάτιος (ἀντιστοιχεῖ ἐν μέρει πρὸς τοὺς παρ' ἡμῖν Δεκέμβριον καὶ Ἰανουάριον) 2 Ἐρμαῖος, 3 Προστατήριος, 4 (ἄγνωστος), 5 Θειλούθυος, 6 καὶ 7 (ἄγνωστοι), 8 Ἱπποδρόμιος, 9 Πάναμος, 10 (ἄγνωστος), 11 Δαμάτριος, 12 Ἀλαλκομένιος.

Τοῦ παρὰ Δελφοῖς ἐνιαυτοῦ μῆνες ἦσαν οἱ ἑξῆς, ἀντιστοιχοῦντος τοῦ πρώτου πρὸς τὸν ἡμέτερον Σεπτέμβριον ἐν μέρει.

1 Βουκάτιος, 2 Ἡραῖος, 3 Ἀπελλαῖος, 4 (ἄγνωστος), 5 Δαδαφόριος, 6 Ποιτρόπιος, 7 Βύσιος, 8 Ἀρτεμίσιος, 9 Ἡράκλειος, 10 Βοαθόος 11 Ἠλαῖος, 12 Θεοξένιος.

Τοῦ δὲ τῶν Κυζικηνῶν ἔτους οἱ μῆνες ἦσαν οἱ ἑξῆς, μόνου περὶ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δεκάτου ὑπάρχουσιν ἀμφιβολίαι.

1 Βοηδρομιὼν (Ὀκτώβριος περίπου), 2 Πανεψιών, 3 Ἀπατουριών, 4 Ποσειδεών, 5 Δηναιών, 6 Ἀνθεστηριών, 6 Ἀρτεμισιών, 8 Καλαμοιών, 9 Πάνημος, 10 Ταυρεών, 11 καὶ 12 ἄγνωστοι.

Ἐκ τῶν Σικελικῶν μηνῶν εἰσὶν ἡμῖν γνωστοὶ οἱ ἑξῆς μόνον.

1 Θεσμοφόριος (Ὀκτωβρ.), 2 Δάλιος, 4 Ἀγριάνιος, 6 Θευδάσιος, 7 Ἀρταμίτιος, 9 Βαδρόμιος, 10 Ὑακίνθιος, 11 Καρνεῖος, 12 Πάναμος

Εἰσὶν ἔτι γνωστὰ ἡμῖν τὰ ὀνόματα διαφόρων μηνῶν καὶ ἄλλων Ἑλληνικῶν πόλεων μεμονωμένως, ἐπειδὴ δὲ οὔτε τὴν θέσιν αὐτῶν ἐν τῷ χρονολογίῳ, οὔτε τὴν ἀναλογίαν αὐτῶν πρὸς τοὺς παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει μῆνας ἠδυνήθησαν προσδιορίσαι εἰσέτι οἱ εἰς τὰ τοιαῦτα ἰδίως ἀσχολούμενοι, ἐφάνη ἡμῖν περιττὴ ἡ κατάταξις καὶ ἀπαρίθμησις αὐτῶν ὧδε.

Ἐκθέτομεν δὲ ἑξῆς τὰ περὶ τῶν Μακεδονικῶν μηνῶν καὶ ὅσα εὕρομεν εὐκρινέστερον εἰρημένα περὶ τῶν μηνῶν Ἀσιατικῶν τινων πόλεων καὶ νήσων. — Τὸ τῶν Μακεδόνων ἔτος, ἐκ 12 συνιστάμενον μηνῶν, ἦν Σελληνιακὸν ὡς καὶ τὸ Ἑλληνικόν, πρὸς ὃ εἶχε τελείαν ἀναλογίαν· εὑρίσκομεν ἔτι ὅτι οἱ Μακεδονικοὶ μῆνες ἀντεστοίχουν πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων (Ἐπιστ. Φιλιπ. εἰς Δημοσθ. περὶ Στεφ. 280, Πλούτ. Καμιλ. 19. Ἀλεξ. 3. 16). Πάντες δὲ οἱ χρονολόγοι συμφωνοῦσιν εἰς τὴν κατάταξιν καὶ διαδοχὴν ἐκείνων· ἀγνοεῖται δὲ ὅλως τὸ ὄνομα καὶ ἡ θέσις τοῦ ἐμβολίμου μηνὸς, ὑπάρχοντος πάντως καὶ εἰς τὸ Μακεδονικὸν χρονολόγιον ὡς καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικόν· ἦσαν λοιπὸν οὕτω διατεταγμένοι. — 1 Δῖος, 9 Ἀπελλαῖος, 3 Αὐδυναῖος, 4 Περίτιος, 5 Δύστρος, 6 Ξανθικὸς, 7 Ἀρτεμίσιος, 8 Δαίσιος, 9 Πάνημος, 10 Λῶος, 11 Γορπιαῖος, 12 Ὑπερβερεταῖος. Ὑπάρχει δὲ δυσκολία εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀναλογίας τῶν μηνῶν τούτων πρὸς τοὺς Ἀττικούς. Ἐκ τοῦ Πλουτάρχου (Καμιλ. 19, παραβλ. Ἀλεξ. 16) μανθάνομεν ὅτι ὁ Μακεδονικὸς Δαίσιος ἦν ὁ αὐτὸς τῷ τῶν Ἀθηναίων Θαργηλιῶνι. Ἀλλ' ἐνῷ ὁ Πλούταρχος (Ἀλεξ. 3) ταυτίζει τὸν Λῶον τῷ Ἀττικῷ Ἑκατομβαιῶνι, ἡ τοῦ Φιλίππου ἐπιστολὴ (ἀνωτ.) λέγει ὅτι ὁ Λῶος οὗτος ἦν ὁ αὐτὸς τῷ Ἀττικῷ Βοηδρομιῶνι. Ἡ διαφωνία αὕτη πολλὰς ἐγέννησεν εἰκασίας· καὶ τινὲς μὲν ὑποθέτουσιν ὅτι μεταξὺ τοῦ χρόνου τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Πλουτάρχου μετεβλήθη ἡ τάξις τῶν μηνῶν, ἄλλοι δὲ ὅτι σφάλλει ὁ Πλούταρχος ταυτίζων τῷ Λῴῳ τὸν Ἑκατομβαιῶνα κ. τ. λ. Οὐδεμία δ' ἐξήγησις τῆς δυσκολίας ταύτης ἐφάνη ἔτι ἀποχρῶσα· γινώσκομεν ἔτι ὅτι ὁ πρῶτος τοῦ Μακεδονικοῦ ἔτους μὴν ἦν ὁ Δῖος, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς μετοπωρινῆς ἰσημερίας. Κατακτήσαντος τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου τὴν Ἀσίαν εἰσήχθη εἰς μέρη αὐτῆς ἡ χρῆσις τοῦ Μακεδονικοῦ χρονολογίου, διαφόρως τροποποιηθέντος παρὰ ταῖς παραδεχθείσιν αὐτὸ χώραις. Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα οἱ ἐν Ἀσίᾳ παραδέχθησαν τὸ Ἰουλιανὸν χρονολόγιον αἱ τροποποιήσεις αὗται ἐπέφερον καὶ εἰς τοῦτο διαφορὰν, καὶ παλλὰ μηνῶν ὀνόματα μετεβλήθησαν, εἰ καὶ ἐν γένει ἀρχὴ τοῦ ἔτους αὐτῶν ἦν ἡ μετοπωρινὴ ἰσημερία. Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης ἀπαντῶνται τὰ ἑξῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Ἀσίας χρονολόγια.

1 Καισάρειος, (12 Σεπτεμβρίου—12 Βρίου), 2 Τιβέριος, 3 Ἀπατούριος, 4 Ποσιδεών, 5 Δήναιος, 6 Ἱεροσέβαστος, 7 Ἀρτεμίσιος, 8 Εὐαγγέλιος, 9 Στρατόνικος, 10 Ἑκατόμβαιος, 11 Ἄντιος, 12 Λαοδίκιος.

Παρὰ τοῖς Ἐφεσίοις εὑρίσκομεν τοὺς ἑξῆς μῆνας (1—4 ἄγνωστοι), 5 Ἀπατουρεών, (Νοέμβριος περίπου), 6, Ποσειδεών, 7 Δηναιών, 8 (ἄγνωστος), 9 Ἀρτεμισιών, 10 Καλαμαιών, 11—12 (ἄγνωστοι). Μεταγενεστέρως δὲ οἱ Ἐφέσιοι προεδέχθησαν τὰ τῶν Μακεδονικῶν μηνῶν ὀνόματα, ἀρχομένου τοῦ ἔτους αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Δίου (24 7βρίου.)

Βιθυνῶν μῆνες. 1 Ἡραῖος (11 Σεπτεμβρίου), 2 Ἕρμαιος, 3 Μητρῶος, 4 Διονύσιος, 5 Ἡράκλειος, 6 Δῖος, 7 Βενδιδαῖος, 8 Στράτειος, 9 Περιέπιος, 10 Ἄρειος, 11 Ἀφροδίσιος, 12 Δημήτριος.

Κυπρίων. 1 Ἀφροδίσιος, (11 Σεπτεμβρίου) 2 Ἀπογονικὸς, 3 Αἰνικὸς, 4 Ἰούλιος, 5 Καισάριος, 6 Σεβαστὸς, 7 Αὐτοκρατορικὸς, 8 Δημαρχεξούσιος, 9 Πληθύπατος, 10 Ἀρχιερεὺς, 11 Ἔσθιος, 12 Ῥωμαῖος.

Τὸ σύστημα τῶν Κρητῶν ὡμοίαζεν ἐν γένει τῷ τῶν πλείστων τῆς Ἀσίας κατοίκων. Ἰδοὺ οἱ τῆς νήσου ταύτης μῆνες. 1 Θεσμοφοριών, ἡμ. 31. ἀρχ. ἀπὸ 11 Σεπτεμβρίου,—2, Ἑρμαῖος, ἡμ. 30,—3, Εἰμαν 31—4, Μετάρχιος 31,—5, Ἅγνιος ἡμ. 28,—6, Διόσκουρος 31,—7, Θεοδόσιος 30,—8, Πόντος 31,—9, Ῥαβίθιος 30,——10, Ὑπερβέρετος 31,—11, Νεκύσιος 30,—12, Βασίλιος 31.

Πολλὰ τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως πρὸς τἄλλα ἔθνη, ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς καὶ χρονολογίαις αὐτῶν ἀπέῤῥιψαν τῶν μηνῶν τὰ ὀνόματα καὶ ἐκάλουν αὐτοὺς δι' ἀριθμητικῶν ὀνομάτων, οἷον πρῶτος, δεύτερος κτλ. Ὡς εἰδικὰ καὶ πάντων κράτιστα περὶ χρονολογίας Ἑλληνικῆς συγγράμματα φημίζονται τὸ τοῦ K. F. Hermann καὶ τὸ τοῦ Th. Bergk.

Πάντα δὲ τὰ ἀνωτέρω κατὰ τὸν διδάκτορα τῆς Φιλοσοφίας Λεονάρδον Σχμίτζιον πρύτανιν τοῦ ἐν Ἐδιμβούργῳ ἀνωτέρου Σχολείου.

Περὶ τῶν ἐν Θήβαις καὶ ἐν Χαλκίδι σεισμῶν

(Συνέχεια, ἴδε ἀριθ. 60).

Οἱ προκείμενοι σεισμοὶ δὲν εἶναι μόνον ἀξιοσημείωτοι διὰ τὴν διάρκειαν, τὸ πλῆθος καὶ τὸ καταπληκτικὸν, διὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν γεγονυῖαν καταστροφὴν τῆς πατρίδος τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ φυσικὰ καὶ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, ἅτινα παρετηρήθησαν κατὰ τὴν νύκτα τῆς 17 πρὸς τὴν 18 τοῦ προαπελθόντος Σεπτεμβρίου. Κατὰ μὲν τὴν νύκτα τῆς ἡμέρας ἐκείνης μετὰ τὸν πρῶτον ἰσχυρὸν σεισμὸν, ἐπῆλθε σφοδρὸς, μετὰ βροχῆς συνωδευμένος, Ἀπαρκτίας ἄνεμος, ὅστις ἐσίγα μὲν τῶν σεισμῶν ἐπανερχομένων, ἀνὰ 5, 6, 10, καὶ πλειστέρα τῆς ὥρας λεπτὰ, ἐσύριζε δὲ, μὲ ὅλως ἔκτακτον ὁρμὴν ἐν μέσῳ νυκτὸς ζοφώδους καὶ βροχερᾶς, διαλειπόντων τῶν σεισμῶν! Ὁ ἀντίθετος οὗτος ἀνταγωνισμὸς τῶν ἐξωτερικῶν πνευμάτων μετὰ τῶν ἐν τῇ γῇ τῶν σειόντων αὐτὴν, ἠκολούθησε τοσαύτην τάξιν καὶ ῥυθμὸν, ὥστε ἕκαστος ἐξ ἡμῶν κατελαμβάνετο ὑπὸ τρόμου, μὴ ἀκούων τὸν συρισμὸν τοῦ ἀνέμου· ὧν ἐέβαιως ὅτι ἄρχεται νέος σεισμὸς, καθὼς πραγματικῶς συνέβαινε. Τὸ μετεωρολογικὸν τοῦτο φαινόμενον αἰσθανθὲν παρ' ὅλων τῶν ἐν Χαλκίδι κατοίκων, περιγράφει θαυμασίως ὁ Μέγας Ἀριστοτέλης εἰς τὰ μετεωρολογικά του, τὰ ὁποῖα ἴσως συνέγραψεν, ὅτε ἀπεσύρθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην διὰ νὰ ἡσυχάσῃ, ὅπου καὶ ἀπεβίωσεν.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὰ φυσικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ἅπαντες ἠσθάνθημεν ἐνταῦθα κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μεγάλων σεισμῶν τῆς 17 καὶ 18 τοῦ Σεπτεμβρίου, εἰσὶ τὰ ἀκόλουθα.

Μετὰ τὸν μεγάλον σεισμὸν τῆς 17 Σεπτεμβρίου, ὅστις ἐπὶ δύο λεπτὰ τῆς ὥρας ἔσεισε σπασμωδικῶς τὴν πόλιν τῆς Χαλκίδος, ὡς νὰ διέβαινεν ἐπὶ τῶν στεγῶν τῶν οἰκιῶν πληθὺς ἁμαξῶν, τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως ἐσείετο καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα τῆς ἐπιούσης, ὁτὲ μὲν εἰς τὰ πλάγια κάτω κατ' ὀξείας γωνίας, ὁτὲ δὲ εἰς τὰ ἄνω καὶ κάτω κατ' ὀρθὰς γωνίας, ὡς δὲ ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκυματίζετο ἀπὸ μεσημβρίαν πρὸς ἀνατολὰς, ὡς νὰ εὑρίσκετό τις ἐντὸς πλοίου ἐλαφρῶς κυμαινομένου· ἐνίοτε δὲ ἐνόμιζέ τις, ὅτι ἔπαλλεν ἡ γῆ καθὼς πάλλει ἡ ἀνθρώπινος καρδία εἰς τοὺς καρδιακοὺς, ἢ εἰς τοὺς ἀπὸ αἰρνίδιον τρόμον προσβαλλομένους. Συνέβησαν δὲ καὶ μυκηθμοὶ σεισμοὶ, οἱ μὲν μετὰ βρόμου, οἱ δὲ ἄνευ βρόμου· ἐνὶ λόγῳ οἱ σεισμοὶ τῶν Θηβῶν καὶ τῆς Χαλκίδος, οἵτινες ἐπὶ τρεῖς ἤδη μῆνας κατετρόμαξαν τοὺς κατοίκους τῶν δύο αὐτῶν πόλεων ἐπαρουσίασαν ἅπαντα σχεδὸν τὰ φυσικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας καὶ ἐπινοίας περιέγραψεν ὁ μέγας κοσμολόγος τῶν Σταγείρων Ἀριστοτέλης, ὅστις ὡς ἐκ τοῦ διαφόρου ὕψους καὶ τῆς κινήσεως τῆς γῆς, τοὺς μὲν ἐξ αὐτῶν ὠνόμασεν ἐπικλίνταις, τοὺς δὲ βράστας, τοὺς δὲ χασματίας, τοὺς δὲ ῥήκτας, τοὺς δὲ ὤστας, τοὺς δὲ παλματίας, τοὺς δὲ μυκητίας. Ἐκ τῆς πολυειδοῦς καὶ ἀλλοκότου κινήσεως ταύτης τῆς γῆς ἐγεννήθη ἡ πρόληψις εἰς τοὺς κατοίκους τῶν δύο ἐπαρχιῶν, ὅτι οἱ σεισμοὶ οὗτοι εἶναι πρόδρομοι μεγάλης τινὸς καταστροφῆς συνοδευθησομένης μετὰ πλημμυρίδος, ἢ τοπικοῦ κατακλυσμοῦ· ἡ πρόληψις αὕτη ἐξακολουθεῖ ν' ἀνησυχῇ τοὺς κατοίκους ἀμφοτέρων τῶν ἐπαρχιῶν, διὰ τὸν λόγον, ὅτι τοιοῦτόν τι ἀπευκταῖον προλέγει καὶ ὁ Καζάμίας, τοῦ ὁποίου τὰς προῤῥήσεις θεωρεῖ ὁ λαὸς ὡς ἀποῤῥήγματα.

Ἐκ τῆς ὀνοματολογίας ταύτης τῶν σεισμῶν εὐκόλως κατανοοῦμεν, ὅτι, οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν ἀνοίγουσι χάσματα, οἱ δὲ ἀναῤῥηγνύουσι τὴν γῆν, οἱ δὲ πνεῦμα μόνον προσανεβάλλουσιν, οἱ δὲ πέτρας, οἱ δὲ πηλὸν, οἱ δὲ πηγὰς νέας φαίνουσιν, τινὲς δὲ τὰ ἀνάπαλιν, ἀνατρέπουσι καὶ ἐξαφανίζουσι τὰς ὑπαρχούσας πρότερον πηγάς.

Ἀνάλογόν τι συμπίπτει καὶ εἰς τὴν θάλασσαν, ὅταν οἱ σεισμοὶ εἰσὶ μέγιστοι. Καὶ χάσματα τότε γίνονται καὶ ἀναχωρήματα τῶν ὑδάτων, καὶ ἐπιδρομαὶ κυμάτων, πολλάκις δὲ καὶ ἀναφυσήματα γίνονται πυρὸς ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πηγῶν ἀνεβλύσσεις, καὶ ποταμῶν ἐκβολαὶ, καὶ δένδρων ἀναφύσεις, ῥιαί τε καὶ δίναι, αἱ μὲν ἐν μέσοις πελάγεσιν, αἱ δὲ κατὰ τὰς Εὐρίπους τε καὶ πορθμούς. Ῥοώδους δὲ οὔσης τῆς θαλάσσης περὶ τούτους τοὺς τόπους, σομφῆς δὲ καὶ ὑπάντρου τῆς χώρας κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ἰσχυρότατοι γίνονται οἱ σεισμοί· τοῦτο δὲ συμβαίνει περὶ τὸν Ἑλλήσποντον καὶ Ἀχαΐαν καὶ Σικελίαν καὶ τὴν Εὔβοιαν, διὰ τοῦ ὅτι ἡ θάλασσα διαυλωνίζει τὴν γῆν τῶν μερῶν αὐτῶν, διὰ τὰ ὑπ' αὐτὴν ὑπάρχοντα ἄντρα καὶ κοιλώματα. Δ.ὸ καὶ τὰ περὶ τὴν Αἰδηψὸν ὕδατα ἀπὸ τοιαύτας αἰτίας ἔγιναν· αἱ δὲ χῶραι, ὅσαι σομφοὶ καὶ ὑπάντρους ἔχουσι τοὺς κάτω τόπους, πολὺ δεχόμεναι πνεῦμα, σείονται μᾶλλον, μάλιστα κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον, ἀν αἱ ὧραι αὗται τοῦ ἔτους εἰσὶν ἐπομβροι, ἢ αὐχμώδεις, παράδειγμα αἱ αὐχμαὶ τοῦ παρελθόντος θέρους, εἰς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν τοὺς τελευταίους σεισμούς.

Ἐκ τῶν εἰρημένων δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν, οὐχὶ μόνον τὰ φαινόμενα τῶν ἐπικρατούντων εἰσέτι σεισμῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ παρὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων ἀτελῶς διηγούμενα, οἷον τὴν καταβύθισιν ἱκανῆς χώρας τῶν Ῥοδίων καὶ τοῦ μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς ἀναφέρει ὁ Θουκυδίδης· τὸν καταποντισμὸν τῆς πόλεως Εὐβοίδος, κειμένης κατὰ τὰς Λιχάδας νήσους, τῆς ὁποίας λείψανα φαίνονται ὑποθρυχίως, ὑπαρχούσης νηνεμίας.

Ἰδοὺ τί λεγει ὁ Στράβων περὶ τῆς πόλεως ταύτης. αὕτη δὲ καὶ ἅπασα μὲν ἡ Εὔβοια εὔσεισος, μάλιστα δὲ ἡ περὶ τὸν πορθμὸν, καὶ δεχομένη πνευμάτων ὑποροφὰς, καθάπερ καὶ ἡ Βοιωτία· ὑπὸ τοιούτου δὲ πάθους καὶ ἡ ὁμώνυμος τῇ νήσῳ πόλις καταποθῆναι λέγεται, ἧς μέμνηται καὶ Αἰσχύλος ἐν τῷ Ποντίῳ Γλαύκῳ».

Εὐβοΐδα καμπὴν ἀμφὶ Κηναίου Διός
Δ' Ἀκτὴν, κατ' αὐτὸν τύμβον ἀθλίου Λίχα

Ἔτι τὴν ἀνάδυσιν τῶν ὁμωνύμων θερμῶν ὑδάτων, τῶν ὁποίων ἔκαμε χρῆσιν ὁ Σύλλας Κορνήλιος, καὶ οὐχὶ, ὡς λέγει ὁ Στράβων, εἰς τὸ Λικλάντιον πεδίον, ὡς θέλομεν ἀποδείξῃ εἰς τὴν οἰκεῖον τόπον.—Καὶ τέλος, τὴν διακεκκαυμένην ἀρκτικὴν τῆς Χαλκίδος παραλίαν, ἐξ ἧς ἐῤῥευσαν μετὰ τοῦ πυρὸς ὁ πηλὸς τῆς Βασσάλτης, τοῦ πορφυρίτου, καὶ οἱ κατὰ τὴν αὐτὴν παραλίαν εὑρισκόμενοι Πλουτωνικοὶ λίθοι. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς παραλίας ταύτης ὑπάρχει ἀκτή τις, ἔχουσα σχῆμα λόφου στρογγύλου καὶ ἐπιπέδου, τὸν ὁποῖον οἱ κάτοικοι Χαλκίδος ὀνομάζουσι κακὴν κεφαλήν. Τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν, ὅτι ὁ λόφος οὗτος ὠνομάζετο πρότερον κεκαυμένη ἀκτὴ διὰ τοὺς ἐρεῖξῆς λόγους.

Κατὰ τὴν ἀρκτικοδυτικὴν παρειὰν τοῦ λόφου τούτου, ὅστις στηρίζεται ἐπὶ δικτυοειδοῦς ἐκ βαλσάτου στρώματος κεκαυμένου μετὰ λευκῆς ὕλης γυψώδους, ὑπάρχει φυσητὴρ ἐντετυπωμένος κατὰ τὰ δύο τρίτα τῆς περιφερείας αὐτοῦ, ἔχων ὕψος μέν 15 ποδῶν, διάμετρον δὲ 30 δακτύλων· ἡ βάσις τοῦ φυσητῆρος τούτου ἀντιστοιχεῖ μὲ ὀπὴν, ἔχουσαν τὴν αὐτὴν τοῦ φυσητῆρος περιφέρειαν, ἐξ ἧς ἐξημέσθη ἡ πηλώδης ποικιλόχροος ὕλη, ἡ σχηματίσασα, ὡς ἐπομεν, τὴν κεκαυμένην ἀκτὴν, ἢ κακὴν κεφαλήν. Τοῦτο δύναται νὰ βεβαιωθῇ πᾶς τις ἐπισκεπτόμενος τὸ μέρος αὐτὸ, διαρκούσης τῆς ἀμπώτιδος τῶν ὑδάτων τοῦ Εὐρίπου· θέλει δὲ ἴδει οὐν τούτοις ὁ ἐπιθυμῶν νὰ φωτισθῇ ἰδίοις ὄμμασι περὶ τῶν μεγάλων αὐτῶν φαινομένων τῆς φύσεως, ὅτι τὸ περφυρμένον στρῶμα τοῦ βασάλτου, ἐκ τῆς ὀπῆς τοῦ ὁποίου ἐξῆλθον τὰ προμνησθέντα ὀρυκτὰ εἰς κατάστασιν ῥευστὴν καὶ πυρώδη, δεκτρεῖ τὸ μέλαν καὶ κεκαυμένον χρῶμα ὡς εἰ ἐξῆλθε χθὲς ἀπὸ τοὺς μυχοὺς τοῦ ἡφαίστου. Εἰς τὰ στρώματα ταῦτα ὑπάρχουν ὅλα τὰ ποικιλόχροα ὀρυκτὰ, τὰ ὁποῖα σχηματίζουσιν ἡ μίξις καὶ ὁ σύνδυασμὸς τοῦ χαλκοῦ μετὰ τοῦ θείου καὶ τοῦ σιδήρου, τὰ ὁποῖα ἀποροῦμεν πῶς διέφυγον μέχρι σήμερον τὴν προσοχὴν τῶν σοφῶν περιηγητῶν. Ἡ σιωπὴ αὕτη πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν ταχύτητα μὲ τὴν ὁποίαν οἱ Εὐρωπαῖοι ἐπισκεύθησαν τὴν νῆσον ταύτην, τῆς ὁποίας τὰ γεωλογικὸν καὶ ὀρυκτολογικὸν μέρος εἶναι ἐκ τῶν σπανιωτέρων καὶ περιεργοτέρων.

Παρὰ τὰ ὀρακτὰ καὶ ψηλαφητὰ ταῦτα τεκμήρια τῆς ἡφαιστείου ἀρχῆς τῶν περιγραφέντων τόπων, ἐπμαρτυροῦν τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μας, ἡ ὑπάρχουσα τέφρα κατὰ τὴν ἀριστερὰν παραλίαν τῆς κεκαυμένης κεφαλῆς. ὀλίγα βήματα μακρὰν τοῦ κήπου τοῦ ἰατροῦ Χόρμελ, τῆς ὑποίας ἡ στερεότης ὑπερβαίνει τὴν στερεότητα τῶν ἡφαιστείων λίθων, μεθ' ὧν ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ κρατῆρος, ὅστις καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ὑπῆρχεν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ ὅστις σήμερον σχηματίζει τὸ βορειοανατολικὸν στόμιον τοῦ πορθμοῦ τῆς Χαλκίδος. Ἐπὶ τῆς τεφρώδους ταύτης παραλίας φαίνονται κύκλοι τινὲς ἰσομεγέθεις, τῶν ὁποίων τὸν σχηματισμὸν δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγήσω.

Ἐκθέσαντες ἤδη τὸ κατὰ δύναμιν τὴν περὶ σεισμῶν θεωρίαν καὶ τὰ καθέκαστα αὐτῶν, ἃς εἴπομεν ὀλίγα τινὰ καὶ ὡς πρὸς τὰ διοικητικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα καθ' ἡμᾶς ὀφείλει νὰ λάβῃ ἡ κεντρικὴ ἐξουσία, ὡς πρὸς τὰς νέας οἰκοδομὰς αἵτινες μέλλουν νὰ ἐγερθῶσιν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς πρὸ μικροῦ κατεδαφισθείσης πόλεως τῶν Θηβῶν.

Ἡ πόλις αὕτη κατέρουσα μίαν τῶν ὡραιοτέρων καὶ κεντρικοτέρων μεσογείων θέσεων τῆς Ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος εἶναι ὁ πλησιέστερος φυσικὸς σταθμὸς τῆς πρωτευούσης τοῦ βασιλείου, καὶ κυριωτέρα οὕτως εἰπεῖν σιτοφόρος αὐτοῦ ἀποθήκη, διὰ τὴν ἔκτασιν τῆς πεδιάδος καὶ τὴν ποιότητα τῆς ἑαυτῆς γῆς. Συνδεδεμένη σήμερον μετὰ τῆς Θεσσαλίας, τῆς Ἀττικῆς, καὶ τῆς Πελοποννήσου, θέλει ἀποκτήσει εἰς τὸ μέλλον ἔτι μεγαλητέραν σημασίαν διὰ τῆς ἀνοίξεως του Εὐρίπου, μετὰ τοῦ ὁποίου θέλει συνδεθῆ δι' ἀμαξωτῆς ὁδοῦ, συντεμνούσης τὴν σημερινὴν ἐξάωρον ἀπόστασιν κατὰ τὰ δύο τρίτα.

Ἀλλὰ, διὰ ν' ἀποκτήσῃ ἡ πόλις αὕτη τὴν ἀνήκουσαν αὐτῇ σημασίαν εἶναι ἐπάναγκες νὰ πεισθῶσιν οἱ κάτοικοι αὐτῆς, ὅτι αἱ ἀνεγερθησόμεναι οἰκίαι των δὲν θέλουν ἐκτεθῆ πλέον εἰς κινδύνους, ἕνεκα τῆς σχηματισθείσης ἰδέας, ὅτι ἡ χώρα ἐφ' ἧς αἱ Θῆβαι κεῖνται εἶναι ἡ ἑστία τῶν τελευταίων καταστρεπτικῶν σεισμῶν· πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον, ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν πειστικῶν μέσων τῆς ἐπιστήμης, ὑποστηρίζουσα αὐτὰ διὰ τοῦ παραδείγματος, ἤτοι ἀνεγείρουσα ἐγκαίρως δημόσιόν τι κατάστημα μονόροφον περιέχον ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς στερεότητος. Ἐκτὸς τούτου, ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς κατοίκους τῶν Θηβῶν, τοὺς θέλοντες νὰ οἰκοδομήσωσι λιθίνους οἰκίας

νὰ μὴ δύνανται νὰ ῥίψωσι θεμέλια τῶν οἰκιῶν των, πρὶν ἢ εὕρωσι στερεὸν ἔδαφος, δεικνύουσα εἰς αὐτοὺς τὸν πύργον τῆς Καδμείας καὶ τὰς οἰκίας τῆς Χαλκίδος, αἵτινες ἤθελον λάβει βεβαίως τὴν τύχην τῶν Θηβῶν, ἐὰν καὶ αὗται ἦταν θεμελιωμέναι ἐπὶ προσχώσεων. Φρονοῦμεν πρὸς τούτοις, ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐνεργήσει προνοητικῶς, ἀπαγορεύουσα τὰς διορόρους τριορόφους οἰκίας, μὴ συμβιβαζομένων τῶν τοιούτων οἰκοδομῶν οὔτε μὲ τὴν ἀνέχειαν τῶν κατοίκων, οὔτε μὲ τὴν φύσιν ὡς ἀπεδείξαμεν τοῦ Θηβαϊκοῦ ἐδάφους.

Ἐν Χαλκίδι τὴν 6 Νοεμβρίου 1853.

Σ. Σ. Τὴν ἀνωτέρω περὶ σεισμῶν διατριβὴν τοῦ Κυρίου Ζυγομαλᾶ, ὡς καὶ τὸν προτεταγμένον αὐτῇ ἔπαινον, εἰς τὸν ἀριθ. 124 τῆς Ἑβδομάδος δημοσιευθέντα, μετετυπώσαμεν εἰς τὸ προλαβὸν καὶ τοῦτο τὸ φύλλον ἡμῶν ἀπαραλλάκτως ὡς ἐκεῖ εἶχον.

(Συνέχεια τοῦ περὶ Σινώπης ἄρθρου, ἴδε ἀριθ. 59.)

Ἡ Σινώπη ἔχει πέντε ἐκκλησίας, Ἅγιον Κωνσταντῖνον, Παναγίαν ἐπιλεγομένην Χρυσῆν, Ἅγιον Θεόδωρον, Ἅγιον Νικόλαον, Πρόδρομον, Θεολόγον, καὶ μετόχιόν τι τῆς Παναγίας τοῦ Σουμελᾶ, μονῆς μεγάλης καὶ ὀνομαστῆς ἐπὶ τοῦ Μέλανος ὄρους τῆς Τραπεζουσίας χώρας, καὶ τὴν Ἀλύβην (Γκιομουσχανέ). Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς χερσονήσου περὶ τὰ λεγόμενα μιθριδάτεια παλάτια σώζονται καὶ ἄλλα τῆς ἀρχαίας πόλεως ἐρείπια καὶ ἐκκλησίαι, Μιχαὴλ Ταξιάρχης καὶ Παναγία, ἐπιλεγομένη Παλατιανή, λειτουργούμεναι ἐνίοτε. Οἱ Σινωπεῖς σώζουσι τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν καὶ τινὲς προσέχουσι φιλοτίμως εἰς τὴν ἀνόρθωσιν αὐτῆς· Ἔχουσι δὲ μόνον σχολεῖα δύω, ἀλληλοδιδακτικὸν καὶ ἑλληνικόν. Ὁ τοῦ τελευταίου τούτου διδάσκαλος ἦτον Ἠπειρώτης.

Ἐπειδὴ ὁ τόπος οὗτος ἔπαθε πολὺ ἀπροσδοκήτως ἐκ τῆς προσφάτου ναυμαχίας, εἶναι ἀναγκαῖον καὶ δίκαιον νὰ βοηθηθῇ πανταχόθεν προνοίᾳ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὡς κοινῆς μητρὸς, πρὸς περίθαλψίν τινα τῶν παθόντων ἀπόρων καὶ ἀνόρθωσιν τῆς καλῆς ταύτης κοινότητος, ὅπως ἐγένετο ἀλλοῦ περὶ Θηβῶν. Ἐνδέχεται μετὰ τὴν συμφορὰν νὰ ὠφεληθῇ καὶ ἀκμάσῃ ἔτι πλέον, ἢ τὸ πρότερον, ἡ Σινώπη, γινομένη γνωστοτέρα καὶ ἐνισχυομένη πολλαχόθεν μετ' εὐνοίας, καὶ ποιοῦσα τοὺς ἑαυτῆς πολίτας ἐπιμελεστέρους πρὸς πάντα καὶ μεγαλοφρονεστέρους. Οἱ Σινωπεῖς εἶναι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπιτήδειοι ναυπηγοὶ καὶ λεπτουργοί. Ὄντες δὲ καὶ ναυτικοὶ ἂς αὐξήσωσι τὸ ὀλίγον ὑπάρχον ναυτικὸν, πλέοντες τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς οἱ προπάτορες αὐτῶν Ἴωνες τῆς Μιλήτου, οἵτινες ἀκμάζοντές ποτε κατὰ θάλασσαν, ἀπῴκησαν πολλοὺς τόπους τῆς Μικρασίας καὶ τῆς Θρᾴκης καὶ τῆς Δακίας καὶ τῆς Κριμαίας. Ἁρμόζει δὲ καὶ συμφέρει νὰ περιποιῶνται οἱ Σινωπεῖς καὶ τὴν ἀναγκαίαν παιδείαν, διατηροῦντες καὶ προικίζοντες καλῶς τὰ σχολεῖα. Ἅμα δὲ ἡσυχάσωσι πρέπει νὰ συστήσωσι καὶ Παρθεναγωγεῖον πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν Κορασίων καὶ ὅ,τι ἄλλο κοινωφελὲς κατάστημα.

Παρὰ τὴν Σινώπην πρὸς δυσμὰς ῥέει μικρὸς ποταμὸς Λύκος καὶ δυτικώτερον ἄλλος μεγαλήτερος Ὀχοσβάτης. παρ' οὗ ἡ Ἁρμένη (Ἀκλιμὰν) λιμὴν κλειστὸς εὐρύχωρος καὶ ἀσφαλὴς, κυριώτερον ἴσως νεώριον τῶν παλαιῶν Σινωπέων καὶ τοῦ Μιθιδράτου. Ἂς μὴν ἀμελήσωσιν οἱ Σινωπεῖς καὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς μέτοικοι νὰ κατοικήσωσι καὶ τὸ μέρος τοῦτο ἵνα ἔχωσι τὴν ἀπὸ τῆς αὐτόθεν ναυπηγίας καὶ τῆς αὐτόθεν ναυτιλίας μεγάλην ὠφέλειαν. Ι. Κ. Α. (Ἐκ τῆς Ἀμαλθείας.)

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ὁ Βουλευτὴς Μαντινείας Κ. Π. Βάρβογλης ᾑρέθη προχθὲς παμψηφεὶ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς.

—Ὁ Κύριος Γ. Παπασλιώτης, ἐπανελθὼν πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐκ τῆς Σοφῆς Γερμανίας, ἔνθα ἐπὶ ἑπταετίαν ἐπαιδεύετο καὶ ἠξιώθη καὶ διδακτορικῶν βαθμῶν, καὶ πολλῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν τιμῶν, μετὰ φειδοῦς διδομένων συνήθως καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐν τοῖς γράμμασι γηράσκουσι, καὶ δείγματα ἐμβριθοῦς πολυμαθείας παρεχομένοις, διωρίσθη ὑπὸ τῆς καὶ τὴν παιδείαν καὶ τὴν φήμην αὐτοῦ γνούσης ἀρχῆς, ἅμα τῇ ἀφίξει αὐτοῦ, καθηγητὴς τῶν Λατινικῶν ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ Σχολῇ· προσελήφθη δὲ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ ὡς καθηγητὴς τῆς αὐτῆς γλώσσης εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἐκπαιδευτήριον τοῦ πολὺ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων τοῦ καταστήματος αὐτοῦ προσέχοντος Κυρίου Παπαδοπούλου. Παρακληθεὶς δὲ ἄρτι ὑπὸ φιλομαθῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ὄθωνος, ἵνα μεταδώσῃ αὐτοῖς τῆς ἣν ἐκτήσατο παιδείας, ἐζητήσατο, κατὰ τὰ κείμενα, παρὰ τῇ φιλοσοφικῇ Σχολῇ τὴν ἄδειαν, ὅπως διδάξῃ ἐν αὐτῷ ὡς ὑφηγητὴς φιλολογικὰ μαθήματα, καταρχόμενος ἀπὸ τῆς ἑρμηνείας τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τοῦ περὶ φύσεως καὶ φάσεων τῆς Ἑλληνικῆς κωμῳδίας μαθήματος. Δεξάμενοι καὶ ἀσπασθέντες μάλιστα οἱ κράτιστοι τῶν συγκροτούντων τὴν σχολὴν ταύτην καθηγητῶν τὴν αἴτησιν τοῦ Κ. Παπασλιώτη, ἡγήσαντο ἴδιον ἔπαινον τὸ ἔχειν ἤδη συμπάρεδρον τὸν ποτὲ αὐτῶν καλὸν μαθητὴν, καὶ ὠφέλιμον τοῖς σπουδασταῖς τὸ ἐλπιζόμενον ἐκ τῆς φιλοτιμίας τοῦ διδάξοντος ἀποτέλεσμα· ὥρισεν οὖν ἡ σχολὴ αὕτη ἵνα ὁ αἰτήσας ἐκθέσῃ τῇ ἐπαύριον αὐτοσχεδίως τὰ περὶ φύσεως καὶ φάσεων τῆς Ἑλληνικῆς κωμῳδίας, καὶ τὰ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ πρώτου εἴδους τοῦ Πινδάρου, καὶ ταῦτα, ὡς οὐδεὶς ἀμφέβαλλεν, ἐξετέλεσε μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ὁ Κ. Παπασλιώτης, δείγματα δοὺς τῆς βαθείας σπουδῆς καὶ τῶν συνηρτημένων γνώσεων αὐτοῦ, οἷα ὀλίγοι ἴσως ἐπέδειξαν ἐν παρομοίαις περιστάσεσι, καὶ τοῦτο εὐηρέστησε πάντας, ἐκτὸς ἑνὸς, ὡς λέγεται, φοβηθέντος μὴ ἡ ἀνατολὴ του Παπασλιώτου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἀρανῆ ὅλως καταστήσῃ τὴν ἀσήμαντον ἐκείνου παρουσίαν· δι' ἀκαίρων οὖτος προτάσεων καὶ λόγων παραδόξων ἐζήτει ἵνα συγχύσῃ τὸν δοκιμαζόμενον καθηγητὴν, ὅπερ μὴ κατορθώσας προέτεινεν ὅτι καθίσταται περιττὴ ἡ ἑρμηνεία τοῦ Ἀριστοφάνους ὡς ὑπ' ἄλλου δῆθεν γενομένη, κτλ. πλὴν ὅτι ἄλλο ἀηδὼν καὶ ἄλλο κορώνη φθέγγεται, οὐκ οἶδεν, ἐννοεῖται δὲ ὅτι οὐδεμία ἐδόθη προσοχὴ τοῖς ῥήμασιν αὐτοῦ. Συγχαιρόμενοι τῷ Κ. Παπασλιώτῃ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ διὰ τὴν ὑπόληψιν, ἧς καὶ ἐνταῦθα ἤδη καὶ ἐν τῇ σοφῇ Γερμανίᾳ πρὸ καιροῦ ἐπαξίως ἀπολαύει, πεποίθαμεν ὅτι δοθείσης ἤδη παρὰ τοῦ ὑπουργείου αὐτῷ ἀδείας τοῦ διδάσκειν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, τὰ μέγιστα ὠφέλιμος γενήσεται τῇ φιλομαθεῖ καὶ εἰς αὐτὸ φοιτώσῃ νεότητι, περιορῶν τοὺς ὑποβλέποντας αὐτὸν, ὡς κάλλιστα γνωρίζων ὅτι εἰσὶ καὶ ἐν Μούσῃσιν ἐρινύες· ὥς ποτε καὶ παρὰ τοῖς εὐσεβέσιν Ἰουδαίοις ἐγένοντο καὶ ἀσεβεῖς Βαιθηλῖται.

— Ὁ Ἀγγλογαλλικὸς στόλος ἐξέπλευσεν εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον συνοδεύων τουρκικὰ φορτηγὰ κομίζοντα ζωοτροφίας καὶ πολεμοφόδια εἰς τὰ ἐν αὐτῷ παράλια Ὀθωμανικὰ φρούρια, καὶ τοῦτο ἀπεφατίσθη μετὰ πολὺν ἐνδοιασμὸν καὶ σύσκεψιν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβεων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, ἕνεκα τῆς σοβαρότητος τοῦ κινήματος τούτου.

— Τὴν νύκτα τῆς 20—21 λήξαντος Δεκεμβρίου συνέβησαν τέσσαρες πυρκαϊαὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ βροχὴ ῥαγδαιοτάτη καὶ ἀστραπαὶ καὶ κεραυνοὶ οἷα οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἐσχατόγηροι ἐνθυμοῦνται πώποτε τῆς ζωῆς αὐτῶν συμβάντα. Πρό τινων ἡμερῶν, κεραυνὸς ἐπισκήψας εἰς τοῦ Βυζαντίου τ' ἀνάκτορα ἐνέπρησε τὴν μεγάλην τῆς ὑποδοχῆς αἴθουσαν. Κύριος δὲ γινώσκει ὁποία ἐγένετο καταστροφὴ τοῖς εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον ναυστολοῦσι.

— Ὁ Λόρδος Παλμερστὼν ἀπέσυρε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν γενομένων παραχωρήσεών τινων εἰς τὰς προκαλεσάσας ταύτην ἀπαιτήσεις αὐτοῦ.

— Τὴν 28 λήξαντος ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Ὑποστράτηγος καὶ Ὑπασπιστὴς τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Κ. Χατζῆ Χρῆστος Γερουσιαστὴς, ἀνώτερος Ταξίαρχος τοῦ Σωτῆρος καὶ Ἀριστειοῦχος. Παραθεὶς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ὅσον τὸ δυνατὸν εἰς ἄνθρωπον, ἄρωμον εἰς χεῖρας τοῦ δίντος αὐτῷ τοῦτο, ἐκηδεύθη μετὰ μεγάλης παρατάξεως, ὡς ἀνῆκεν εἰς τὸν στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν βαθμὸν τοῦ μακαρίτου· τὰς ἰδιωτικὰς καὶ πολιτικὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρὸς τούτου πᾶς Ἕλλην ἐθαύμαζε, καὶ οὐδεὶς ἔμεινεν ἄδακρυς ἐπὶ τῇ αὐτοῦ τελευτῇ· γαῖαν ἔχοις ἐλαφρὰν ἀείμνηστε ὑπέρμαχε τῆς Πατρίδος καὶ πιστὲ τοῦ Θρόνου θεράπων Χατζῆ Χρῆστε.

— Ὁ Κύριος Ἀνδρέας Κορομηλᾶς, κατ' ἐπιθυμίαν τοῦ Κυρίου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ὑπετίμησε μικρὸν τὰ παρ' αὐτοῦ ἐκδοθέντα καὶ πωλούμενα διδακτικὰ βιβλία, μάλιστα δὲ τὰ πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν Σχολείων.

Ἐπειδὴ ἕνεκα τῶν ἑορτῶν ἐτυπώθη ἐν βίᾳ ὁ πρὸ τούτου ἀρ. 60 ἔμειναν ἐξ ἀπροσεξίας ἀδιόρθωτα ἐν ἄλλοις ἥττον οὐσιώδεσι καὶ τὰ ἑξῆς λάθη, ἅπερ διορθοῦμεν ἤδη. Ἐν σελ. 239. στηλ. α. ς. 31 ἀντὶ ἀπονέμομεν γρ· ἀπονείμωμεν ς. 32 καταβάλει γρ καταβάλλει.

Εἰς δὲ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Κ. Χρυσοβέργη σελ. 239. στηλ. β. ς. 58. αὐτὸς γρ. αὐτὸς δὲν - 65. Ἴδια γρ. ἴδια πρὸ - σελ 240 στηλ α. ς. 19. συναπάντησα γρ. συνήντησα, ς. 33 πληροφοίαν γρ· πληροφορίαν, ς. 35. Ἱκανώταται ἱκανώτατοι ς. 51 μετὰ τὸ Καραμάνος προσθ. μαθητῶν. Σελ. 241. στηλ β. ς· 3. κείμενος γρ. κείμενον ς. 11. ἐπαναλαμβάνων. γρ. ἐπανελάμβανεν. ς. 11. ὑπέκρινον γρ. ὑπέκρουον. ς. 25 ὑπεστήριζον γρ. ὑπεστήριξαν. ς. 40 μὲ γρ. εἰς.

ΤΥΠΟΙΣ Δ. ΑΘ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ.

Ὁδὸς Ἀδριανοῦ, ἀριθ. 302 πλησίον τῆς οἰκίας του Κ. Φίνλαυ.